

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ &
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ & ΕΚΛΟΓΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΛΟΓΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ**

**Αθήνα 28 Ιουνίου 2015
Αριθ. Πρωτ. : 21810**

**Ταχ. Δ/ση: Ευαγγελιστρίας 2
Ταχ. Κώδικας: 101 83
Πληροφορίες: Γ. Παπακόστα
Ε. Κουτούκη, Θ. Γαρουφαλής
Τηλέφωνο: 213136 1130-1132 -1128
Fax: 2131361140
e-mail: g.papakosta@ypes.gr ,
te.ekloges@ypes.gr**

**ΠΡΟΣ:
Όπως ο πίνακας διανομής**

Αριθ. Εγκυκλίου: 19

ΘΕΜΑ: «Πληροφορίες και οδηγίες για τη διενέργεια του δημοψηφίσματος της 5^{ης} Ιουλίου 2015»

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου 2015 θα διενεργηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4023/2011 «Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος» (Α' 220), τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (π.δ.26/2012, Α' 57), όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011) και το Π.Δ.38/28.6.15 (ΦΕΚ 63/Α'/28.6.2015) .

Οι διατάξεις αυτές ρυθμίζουν διεξοδικά και λεπτομερειακά τα θέματα στα οποία αναφέρονται. Ωστόσο, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης στο πλαίσιο του συντονιστικού του ρόλου και έχοντας την κύρια ευθύνη για την οργάνωση και απρόσκοπτη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος, θεωρεί ότι, η παρούσα συνοπτική εγκύκλιος, θα αποτελέσει χρήσιμο ενημερωτικό οδηγό για όλους όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία προετοιμασίας και διεξαγωγής αυτού.

Στην εγκύκλιο αυτή, περιγράφονται όλα τα στάδια της διαδικασίας, οι αρμοδιότητες και οι ενέργειες όλων των συντελεστών, ενώ επισημαίνονται και οι νόμιμες προθεσμίες, μέσα στις οποίες οφείλουν να ενεργήσουν. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά την ημέρα της ψηφοφορίας.

Επισημαίνεται εδώ ότι αρμόδιος για τη διοργάνωση και τη διενέργεια του δημοψηφίσματος σε κάθε εκλογική περιφέρεια (νομό) είναι ο αντιπεριφερειάρχης της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού (άρθρο 23 ν. 4023/2011), ενώ αρμόδιος για όλους τους δήμους του Νομού Αττικής είναι ο Περιφερειάρχης Αττικής (άρθρο 22 ν. 4023/2011).

Αρμόδια για τις προβλεπόμενες από τις οικείες διατάξεις ενέργειες είναι τα Πρωτοδικεία της έδρας κάθε νομού.

Το Πρωτοδικείο Αθηνών είναι αρμόδιο για τις εκλογικές περιφέρειες Α΄ και Β΄ Αθηνών και Νομού Αττικής. Το Πρωτοδικείο Πειραιά για τις εκλογικές Περιφέρειες Α΄ και Β΄ Πειραιώς και το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης για τις εκλογικές Περιφέρειες Α΄ και Β΄ Θεσσαλονίκης. Αρμόδιο Πρωτοδικείο για την εκλογική Περιφέρεια του νομού Λασιθίου είναι το Πρωτοδικείο που εδρεύει στη Νέαπολη Λασιθίου (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011) σε συνδυασμό με το άρθρο 94 παρ. 3,4 και 5 του π.δ. 26/2012).

Το περιεχόμενο της εγκυκλίου αυτής χωρίζεται σε τρία μέρη:

Στο πρώτο μέρος περιέχονται πληροφορίες για την ημερομηνία του δημοψηφίσματος, για το δικαίωμα του εκλέγειν και για την έναρξη της προεκλογικής περιόδου.

Στο δεύτερο μέρος περιγράφονται οι αρμοδιότητες και οι ενέργειες των κρατικών υπηρεσιών και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αμέσως μετά την έναρξη της προεκλογικής περιόδου μέχρι την προηγούμενη ημέρα της ψηφοφορίας.

Το τρίτο μέρος αναφέρεται στα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά την ημέρα της ψηφοφορίας, ενώ αναλύεται και ο τρόπος ψηφοφορίας, εξαγωγής και ανακοίνωσης του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΛΕΓΕΙΝ – ΕΝΑΡΞΗ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

1. Ημερομηνία διενέργειας του δημοψηφίσματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.38/28.6.2015 «Προκήρυξη Δημοψηφίσματος για κρίσιμο εθνικό θέμα» (Α' 63), το δημοψήφισμα θα διεξαχθεί την Κυριακή 5 Ιουλίου 2015. Η ψηφοφορία θα διαρκέσει από ώρα 07.00 έως ώρα 19.00 (άρθρο 12 του ν. 4023/2011).

2. Δικαίωμα ψήφου

Δικαίωμα ψήφου στο δημοψήφισμα έχουν οι Έλληνες και Ελληνίδες πολίτες που κατά την ημέρα της ψηφοφορίας βρίσκονται εντός της επικράτειας, έχουν συμπληρώσει **το 18^ο έτος της ηλικίας τους**, είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων του κράτους και δεν έχουν στερηθεί το δικαίωμα του εκλέγειν (άρθρα 4 και 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρα 4 και 6 παρ.1 του π.δ.26/2012).

Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν:

α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.

β) Όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή η στέρηση (άρθρο 5 του π.δ 26/2012).

3. Έναρξη προεκλογικής περιόδου

Η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 44 του Συντάγματος προκηρύσσεται με Προεδρικό Διάταγμα (άρθρο 2 του ν. 4023/2011). Η προεκλογική περίοδος αρχίζει από τη δημοσίευση του διατάγματος προκήρυξης του δημοψηφίσματος (άρθρο 42 του π.δ. 26/2012).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

Στο μέρος αυτό περιγράφονται οι ενέργειες των **κρατικών υπηρεσιών** και των **οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης**, αμέσως μετά την προκήρυξη του δημοψηφίσματος μέχρι και την προηγούμενη ημέρα της ψηφοφορίας.

Στο στάδιο αυτό προπαρασκευής των εκλογών περιλαμβάνονται:

- η συγκρότηση των εφορευτικών επιτροπών
- οι δικαστικοί αντιπρόσωποι και τα καθήκοντα των εφόρων
- ο καθορισμός των εκλογικών τμημάτων και καταστημάτων ψηφοφορίας και ο εφοδιασμός τους με ψηφοδέλτια, εκλογικούς φακέλους, σάκους, κάλπες και ειδικά διαχωρίσματα ψηφοφορίας (παραβάν)
- η εκτύπωση των εκλογικών καταλόγων, βιβλίων και εντύπων που θα χρησιμοποιήσουν οι εφορευτικές επιτροπές και άλλα όργανα και η προώθησή τους στα εκλογικά τμήματα και καταστήματα
- η έκδοση του προγράμματος ψηφοφορίας και
- η παραλαβή του εκλογικού υλικού από τους αντιπρόσωπους της δικαστικής αρχής

1. Εφορευτικές επιτροπές -Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ.1 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'64), κατά το δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου 2015 η διαδικασία πραγματοποιείται αυτοδικαίως με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και με τους αντιπρόσωπους της δικαστικής αρχής και αναπληρωτές αυτών, που διεξήχθησαν και οι εθνικές εκλογές της 25^{ης} Ιανουαρίου 2015. Για το διορισμό και την ενημέρωση των διοριζόμενων στις εφορευτικές επιτροπές, δεν απαιτείται εκ νέου έκδοση ή επίδοση απόφασης.

Με την άφιξή τους, οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής (τακτικοί και αναπληρωτές) ειδοποιούν αμέσως τον Εισαγγελέα της περιφέρειας τους και τον οικείο Περιφερειάρχη (άρθρο 68 παράγραφος 13 του π.δ. 26/2012). Ταυτόχρονα, υποχρεούνται να αναφέρουν με το ταχύτερο μέσο στον οικείο έφορο, την άφιξη και την ανάληψη των καθηκόντων τους (άρθρο 66 παρ.3 του π.δ. 26/2012).

2. Διορισμός εφόρων των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011, άρθρο 68 παρ.1 και 13 του π.δ.26/2012)

Οι έφοροι των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής διορίζονται με κλήρωση, σε δημόσια συνεδρίαση, από το Α΄ Τμήμα του Αρείου Πάγου.

Με την άφιξή τους, ειδοποιούν αμέσως τον Εισαγγελέα της περιφέρειας τους και τον οικείο Περιφερειάρχη (άρθρο 68 παράγραφος 13 του π.δ. 26/2012).

3. Γραμματέας εφορευτικής επιτροπής (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 63 του π.δ. 26/2012)

Η εφορευτική επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 63 του π.δ. 26/2012, αναθέτει **καθήκοντα γραμματέα**, για τη σύνταξη των πρακτικών της σε υπάλληλο δημόσιο ή δημοτικό ή υπάλληλο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, που είναι υποχρεωμένος να τα εκτελέσει. Αν τούτο δεν είναι εφικτό, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, η εφορευτική επιτροπή αναθέτει καθήκοντα γραμματέα σε έναν εκλογέα ή σε έναν από τα τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη της.

Στην περίπτωση που, για οποιοδήποτε λόγο, δεν υπάρχει γραμματέας της εφορευτικής επιτροπής, δεν παρακωλύεται καθόλου το έργο της, διότι ο ίδιος ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής ή ο προεδρεύων της επιτροπής μπορεί να εκτελέσει καθήκοντα γραμματέα.

4. Εκλογικά τμήματα και καταστήματα ψηφοφορίας (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρα 51, 52 και 55 του π.δ. 26/2012 και άρθρο 10 του ν. 4239/2014, Α΄43)

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ.1 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄64), κατά το δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου 2015 η διαδικασία πραγματοποιείται

αυτοδικαίως στα ίδια εκλογικά τμήματα, με εξαίρεση τα ειδικά εκλογικά τμήματα ετεροδημοτών και κατά παρέκκλιση της διάταξης του εδαφίου τρίτου της παρ.1 του άρθρου 55 του π.δ.26/2012, που διεξήχθησαν και οι εθνικές εκλογές της 25^{ης} Ιανουαρίου 2015.

Επίσης, επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι, από τις διατάξεις του των άρθρων 4 παρ.2 και 21 του ν.4023/2011 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 69 παρ.2 του π.δ. 26/2012, παρέχεται η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν κατά το δημοψήφισμα και στους κρατούμενους στα καταστήματα κράτησης, εφόσον βέβαια πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τις ανωτέρω διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας και του ν. 4023/2011. Για το σκοπό οργανώνονται εκλογικά τμήματα σε κάθε κατάσταση κράτησης. Οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την ψηφοφορία των κρατουμένων, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

5. Ψηφοδέλτια

(άρθρα 13, 14 και 15 του ν. 4023/2011 και άρθρα 74 και 75 του π.δ. 26/2012)

Τα ψηφοδέλτια είναι έντυπα, κατασκευάζονται από χαρτί λευκού χρώματος σε σχήμα ορθογώνιο, εκτυπώνονται με φροντίδα και ευθύνη του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και είναι ίδια για όλες τις εκλογικές περιφέρειες. Οι διαστάσεις τους είναι 14 X 20 εκατοστά του μέτρου περίπου, όπως ειδικότερα καθορίστηκαν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Επί του εντύπου ψηφοδελτίου αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα μαύρης απόχρωσης το ερώτημα ή τα ερωτήματα που έχουν τεθεί με το προεδρικό διάταγμα προκήρυξης του δημοψηφίσματος και παραπλεύρως οι απαντήσεις που δηλώνουν τη βούληση των εκλογέων, όπως αυτές διατυπώνονται με το εν λόγω προεδρικό διάταγμα.

Ο ψηφοφόρος δηλώνει την προτίμησή του σημειώνοντας στο ψηφοδέλτιο σταυρό προτίμησης παραπλεύρως της απαντήσεως που προκρίνει, με μελάνι μαύρης ή γαλάζιας απόχρωσης.

Τα λευκά ψηφοδέλτια, ίδιου σχήματος και διαστάσεων, αποστέλλονται μαζί με τα έντυπα από το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης στους οικείους Αντιπεριφερειάρχες, οι οποίοι φροντίζουν για την παράδοσή τους στις εφορευτικές επιτροπές.

Σε περίπτωση έλλειψης έντυπων ψηφοδελτίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν λευκά ψηφοδέλτια, με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 74 του π.δ. 26/2012.

6. Εκλογικοί φάκελοι

(άρθρο 14 παρ. 2 και 3 του ν. 4023/2011 και άρθρο 75 του π.δ. 26/2012)

Οι φάκελοι, στους οποίους εσωκλείονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται ομοιόμορφα από αδιαφανές χαρτί λευκής απόχρωσης, με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και διατίθενται σε ολόκληρη την επικράτεια. Οι λεπτομέρειες σχετικά με τις διαστάσεις και τα άλλα γνωρίσματά τους, καθορίστηκαν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης φροντίζει για την αποστολή των εκλογικών φακέλων στους οικείους Αντιπεριφερειάρχες, οι οποίοι οφείλουν να παραδώσουν τους φακέλους στις δημοτικές αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους εφοδιάζουν τις εφορευτικές επιτροπές όλων των εκλογικών τμημάτων.

7. Εκλογικοί σάκοι

Οι εκλογικοί σάκοι, μέσα στους οποίους τοποθετείται όλο το εκλογικό υλικό μετά το τέλος της ψηφοφορίας, κατασκευάστηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και τα ειδικά γνωρίσματα αυτών καθορίζονται με σχετική απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

8. Κάλπες

Οι κάλπες κατασκευάζονται σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 57 του π.δ. 26/2012, με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, το οποίο έχει φροντίσει για τον εφοδιασμό όλων των εκλογικών τμημάτων της χώρας με αυτές.

9. Ειδικά διαχωρίσματα ψηφοφορίας (παραβάν)

Για τη διασφάλιση της μυστικότητας της ψηφοφορίας, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης έχει εφοδιάσει όλα τα καταστήματα ψηφοφορίας της χώρας, με ομοιόμορφα ειδικά διαχωρίσματα (παραβάν) που κατασκευάζονται από μεταλλικό λυόμενο σκελετό και καλύπτονται με μπλε χρώματος ύφασμα. Τα παραβάν τοποθετούνται στην

αίθουσα ψηφοφορίας, προκειμένου να αποσύρονται οι εκλογείς στο χώρο τους για τη συμπλήρωση και τοποθέτηση, στον εκλογικό φάκελο, του ψηφοδελτίου της προτίμησής τους.

10. Εκλογικοί κατάλογοι

Το δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου 2015, θα διεξαχθεί με βάση τους εκλογικούς καταλόγους, όπως αυτοί οριστικοποιήθηκαν μετά τη Β' αναθεώρηση έτους 2015 και περιλαμβάνουν όλες τις μεταβολές που συντελέστηκαν **μέχρι και την 30^η Απριλίου 2015** (άρθρα 4 παρ. 2 και 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011).

Επίσης, θα χρησιμοποιηθούν και οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι και καταστάσεις για ορισμένες κατηγορίες εκλογέων (**στρατιωτικών, ναυτικών, και ανδρών φρουράς εκλογικών τμημάτων, καθώς και κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης**), που προβλέπονται στα άρθρα 27, 69 παρ. 2, 82 παρ.5, 7 και 8 του π.δ. 26/2012 και 21 του ν.4023/2011.

Λεπτομέρειες που αφορούν στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, περιέχονται σε ξεχωριστή εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, η οποία αποστέλλεται σε όλα τα Υπουργεία, στα Γενικά Επιτελεία Ενόπλων Δυνάμεων, στα Αρχηγεία της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος, καθώς και στους οικείους Αντιπεριφερειάρχες.

Τέλος θα χρησιμοποιηθούν και οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι ετεροδημοτών, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι εκλογείς που είχαν υποβάλει αίτηση εγγραφής σε αυτούς μέχρι **30 Απριλίου 2015** κατά τα ανωτέρω.

11. Βιβλία και έντυπα

(άρθρα 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 61 του π.δ. 26/2012)

Τα απαραίτητα για την ψηφοφορία βιβλία και έντυπα, που θα χρησιμοποιήσουν κυρίως οι εφορευτικές επιτροπές, αλλά και άλλες αρμόδιες υπηρεσίες και όργανα, σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

12. Έκδοση προγράμματος ψηφοφορίας

(Άρθρο 1 παρ.2 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'64), άρθρα 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 56 του π.δ. 26/2012)

Μια τουλάχιστον ημέρα πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο **μέχρι την 3^η Ιουλίου 2015** οι δημοτικές αρχές εκδίδουν και δημοσιεύουν σε όλη την περιφέρειά τους πρόγραμμα ψηφοφορίας, το οποίο περιλαμβάνει τα στοιχεία που καθορίζονται στο άρθρο 56 του π.δ. 26/2012.

13. Παραλαβή του εκλογικού υλικού στο κατάστημα ψηφοφορίας από τους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής

Ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής, οφείλει να βρίσκεται στον τόπο ψηφοφορίας, **το αργότερο την προηγούμενη ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή την 4^η Ιουλίου 2015**, προκειμένου να παραλάβει (στο κατάστημα ψηφοφορίας) από το δήμαρχο το εκλογικό υλικό και να ελέγξει την πληρότητά του (άρθρο 78 παρ.1 του π.δ. 26/2012 και 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011). Για την περαιτέρω ασφαλή διαφύλαξη του υλικού, ευθύνεται ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

1. Παραλαβή καταστήματος ψηφοφορίας και εκλογικών ειδών και διευθέτηση αίθουσας ψηφοφορίας

(Άρθρο 1 παρ.3 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, **άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρα 78, 79, 80 και 81 του π.δ. 26/2012)**

Την ημέρα της ψηφοφορίας και μία ώρα πριν από την έναρξή της, τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής υποχρεούνται να βρίσκονται στον τόπο της ψηφοφορίας, για να παραλάβουν από το δήμαρχο ή το ορισθέν από αυτούς μέλος του δημοτικού συμβουλίου ή δημοτικό υπάλληλο, το κατάστημα ψηφοφορίας, τις κάλπες, τα έπιπλα και σκεύη και τα υπόλοιπα εκλογικά είδη.

Μετά την παραλαβή των ανωτέρω εκλογικών ειδών και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 του π.δ. 26/2012, η επιτροπή εκτελεί τις ακόλουθες ενέργειες:

- ορίζει γραμματέα για τη σύνταξη των πρακτικών
- προβαίνει, παρουσία των εκπροσώπων των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων, στην προετοιμασία της αίθουσας για τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας
- μεριμνά για την τακτοποίηση των θέσεων των μελών της και των εκπροσώπων των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων
- τοποθετεί τις κάλπες μπροστά στο τραπέζι της και σε ύψος τέτοιο ώστε η άνω πλευρά της κάλπης που φέρει τη σχισμή, να είναι υπερυψωμένη από το επίπεδο του τραπεζιού
- φροντίζει για τη διάταξη των ψηφοδελτίων (έντυπων – λευκών) στο τραπέζι
- εγκαθιστά τα ειδικά διαχωρίσματα ψηφοφορίας (παραβάν), εντός των οποίων πρέπει να βρίσκονται μολύβια διαρκείας μαύρης ή κυανής απόχρωσης, προς χρήση των εκλογέων
- Ακολούθως, η εφορευτική επιτροπή και οι εκπρόσωποι των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων, ανοίγουν και ελέγχουν την κάλπη, για να διαπιστωθεί αν είναι άδεια. Στη συνέχεια η κάλπη κλείνεται και σφραγίζεται από την

επιτροπή. Οι εκπρόσωποι των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων έχουν επίσης το δικαίωμα να βάλουν τις δικές τους σφραγίδες στην κάλπη.

- Για το σύνολο των ενεργειών, συντάσσεται πρακτικό (πρακτικό Νο 1) που υπογράφεται από την εφορευτική επιτροπή και τους εκπροσώπους των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων.

Μετά την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής κηρύσσει την έναρξη της ψηφοφορίας και αρχίζει η προσέλευση των ψηφοφόρων (άρθρα 79, 80 και 81 του π.δ. 26/2012).

2. Παρουσία εκπροσώπων των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων κ.λπ.

(Άρθρο 1 παρ.3 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, άρθρα 5, 10 παρ.4 και 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρα 40 και 88 παρ.1 του π.δ. 26/2012)

Κάθε «Επιτροπή Υποστήριξης» και κάθε πολιτικό κόμμα, έχουν το δικαίωμα να ορίζουν έναν εκπρόσωπό τους και έναν αναπληρωτή του σε κάθε εκλογικό τμήμα.

Οι εκπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους, διορίζονται με γραπτή δήλωση του αρμόδιου οργάνου του φορέα που συμμετέχει στο δημοψήφισμα κ.λπ. Οι εκπρόσωποι, οφείλουν κατά την έναρξη της ψηφοφορίας να επιδείξουν την ανωτέρω δήλωση στον Πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής ή τον διευθύνοντα τις εργασίες της.

Κάθε «Επιτροπή Υποστήριξης» και κάθε πολιτικό κόμμα κατά τα ανωτέρω, μπορεί να διορίσει με συμβολαιογραφική πράξη έναν πληρεξούσιο σε κάθε εκλογική περιφέρεια, ο οποίος θα ενεργεί αντ' αυτών τα σχετικά με την εκλογή.

Οι ανωτέρω εκπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους, έχουν δικαίωμα να παρευρίσκονται στην ψηφοφορία, να προβαίνουν σε παρατηρήσεις ή ενστάσεις σχετικά με την τάξη της ψηφοφορίας, να θέτουν τη σφραγίδα τους στην κάλπη, να παρευρίσκονται στη διαλογή των ψήφων και να ασκούν κάθε άλλο δικαίωμα που τους παρέχεται από το νόμο.

3. Προσέλευση και αναγνώριση των ψηφοφόρων

(Άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 82 του π.δ. 26/2012)

Οι εκλογείς προσέρχονται στην αίθουσα ψηφοφορίας, ένας-ένας ή σε μικρές ολιγάριθμες ομάδες ή όπως ειδικότερα ορίζει η εφορευτική επιτροπή, η οποία αναγνωρίζει την ταυτότητά τους και επαληθεύει την εγγραφή τους στον εκλογικό κατάλογο.

Η αναγνώριση των εκλογέων για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος γίνεται με βάση την **αστυνομική τους ταυτότητα** ή τη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ή το διαβατήριό τους ή την άδεια οδήγησης ή το ατομικό βιβλιάριο υγείας όλων των ασφαλιστικών ταμείων. Σημειώνεται ότι, τυχόν «κομμένα» δελτία αστυνομικής ταυτότητας είναι αποδεκτά.

Ειδικότερα για τα διαβατήρια, επισημαίνεται ότι, αρκεί και ελληνικό διαβατήριο που έχει λήξει η ισχύς του.

Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και οι Στρατιωτικοί που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις Ένοπλες Δυνάμεις, ή στο Λιμενικό Σώμα, οι οποίοι ψηφίζουν με βάση τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους στην περιφέρεια όπου υπηρετούν, προσέρχονται στο εκλογικό κατάστημα ατομικά και όχι συντεταγμένοι ή με οποιαδήποτε συνοδεία.

Η αναγνώριση των **στρατιωτικών** και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας γίνεται με βάση τις στρατιωτικές ή υπηρεσιακές τους ταυτότητες, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις. Οι εκλογείς αυτοί **οφείλουν να προσκομίσουν** στην εφορευτική επιτροπή, **βεβαίωση της υπηρεσίας τους ή της μονάδας τους** ότι δεν έχουν εγγραφεί στις καταστάσεις του άρθρου 27 του π.δ. 26/2012, προκειμένου να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στο δήμο που είναι εγγεγραμμένοι.

Υπενθυμίζεται ότι **οι ανωτέρω εκλογείς δεν εγγράφονται σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ετεροδημοτών και συνεπώς οι δικαστικοί αντιπρόσωποι δεν θα επιτρέψουν στους εκλογείς αυτούς που θα επιδείξουν υπηρεσιακή ή στρατιωτική ταυτότητα, να ψηφίσουν.**

Μετά την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος **και εφόσον ζητηθεί από τον εκλογέα, χορηγείται σε αυτόν έντυπη βεβαίωση άσκησης του εκλογικού δικαιώματος**, που υπογράφεται και σφραγίζεται από τον Πρόεδρο της Εφορευτικής Επιτροπής (με τέτοιες έντυπες βεβαιώσεις θα είναι εφοδιασμένα όλα τα εκλογικά τμήματα (άρθρο 83 παρ.6 του π.δ. 26/2012).

Κατά την αναγνώριση των εκλογέων, είναι πιθανό να διαπιστωθούν για ορισμένους εκλογείς ασυμφωνίες, εξαιτίας λαθών ή άλλων αιτιών, μεταξύ των στοιχείων τους στον εκλογικό κατάλογο και αυτών της αστυνομικής ή υπηρεσιακής τους ταυτότητας.

Ειδικότερα:

α) Τα στοιχεία εγγραφής τους στους εκλογικούς καταλόγους να μη συμπίπτουν απόλυτα με τα στοιχεία της αστυνομικής ή υπηρεσιακής τους ταυτότητας. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει οι εκλογείς να προσκομίσουν βεβαίωση ταυτοπροσωπίας, που εκδίδεται από τον οικείο δήμαρχο ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο από το οποίο να προκύπτει και να αποδεικνύεται η ταυτότητά τους.

Ωστόσο, εναπόκειται στην κρίση της εφορευτικής επιτροπής να λάβει υπόψη της τα περαιτέρω στοιχεία που τυχόν αποδεικνύουν την ταυτότητα του εκλογέα, προκειμένου να του επιτρέψει να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα.

β) Γυναίκες εκλογείς που έχουν εγγραφεί στον εκλογικό κατάλογο με το επώνυμο του συζύγου τους, ενώ στο δελτίο της αστυνομικής τους ταυτότητας φέρονται με το πατρικό τους επώνυμο ή και αντίστροφα.

γ) Γυναίκες εκλογείς που είχαν εγγραφεί στον εκλογικό κατάλογο με το επώνυμο του συζύγου τους και αφού διαζεύχθηκαν, αντικατέστησαν το δελτίο της αστυνομικής τους ταυτότητας, αλλάζοντας το επώνυμο του συζύγου τους με το επώνυμο του γένους τους, χωρίς να έχει γίνει σχετική διόρθωση των στοιχείων τους στον εκλογικό κατάλογο.

Στις παραπάνω β' και γ' περιπτώσεις, είναι δυνατή η εξακρίβωση της πραγματικής ταυτότητας των εκλογέων με αντιπαραβολή των στοιχείων του εκλογικού καταλόγου και της αστυνομικής ταυτότητας, ώστε να μην απαιτείται προσκόμιση και άλλων αποδεικτικών εγγράφων.

Εφόσον όμως, και με την αντιπαραβολή των στοιχείων δεν είναι δυνατή η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους, αυτές οι γυναίκες εκλογείς, θα πρέπει να είναι εφοδιασμένες με ανάλογο αποδεικτικό έγγραφο (π.χ Ληξιαρχική πράξη γάμου).

Σε κάθε περίπτωση, η εφορευτική επιτροπή είναι αρμόδια να κρίνει, αν αποδεικνύεται η ταυτότητα των εκλογέων με οποιοδήποτε άλλο στοιχείο ή έγγραφο (π.χ. μνεία γένους στην αστυνομική ταυτότητα).

4. Διπλοεγγεγραμμένοι

Σε περίπτωση τυχόν διπλοεγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους, υπάρχει **δίπλα στα στοιχεία του διπλοεγγεγραμμένου εκλογέα η ένδειξη Δ (διπλοεγγεγραμμένος)**.

Κατά την ψηφοφορία, ο διπλοεγγεγραμμένος εκλογέας υπογράφει ενώπιον του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής έντυπη υπεύθυνη δήλωση, με την οποία δηλώνει ότι, έχοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 113 παρ.2 του π.δ. 26/2012), έλαβε γνώση ότι είναι διπλοεγγεγραμμένος και ότι δεν ψήφισε ούτε προτίθεται να ψηφίσει την ημέρα αυτή σε άλλο εκλογικό τμήμα της χώρας. Με αυτές τις έντυπες υπεύθυνες δηλώσεις, εφοδιάζονται όλα τα εκλογικά τμήματα, μαζί με το λοιπό εκλογικό υλικό.

Κατά την υπογραφή της ανωτέρω υπεύθυνης δήλωσης, θα πρέπει να δοθεί από τους δικαστικούς αντιπροσώπους ιδιαίτερη προσοχή στη συμπλήρωση των στοιχείων του διπλοεγγεγραμμένου εκλογέα και **ιδιαίτερα στην ορθή αναγραφή του ειδικού εκλογικού αριθμού, όπως αυτός προκύπτει από τον εκλογικό κατάλογο**.

Στην υπεύθυνη δήλωση, θα πρέπει επίσης να αναγράφονται τα στοιχεία του εκλογικού τμήματος.

Περαιτέρω, οι δικαστικοί αντιπρόσωποι οφείλουν να τοποθετήσουν τις υπεύθυνες δηλώσεις των διπλοεγγεγραμμένων εκλογέων **σε ιδιαίτερο φάκελο και να τις παραδώσουν** στο οικείο Πρωτοδικείο **ξεχωριστά από τον εκλογικό σάκο**.

Ο φάκελος αυτός, θα φέρει εξωτερικά την ένδειξη:

«Υπεύθυνες δηλώσεις διπλοεγγεγραμμένων εκλογέων εκλογικού τμήματος.....Δήμου .....Νομού.....».

Οι **κ.κ. Πρόεδροι Πρωτοδικών**, οφείλουν να συγκεντρώσουν τους ανωτέρω φακέλους με τις υπεύθυνες δηλώσεις των διπλοεγγεγραμμένων εκλογέων και να τους αποστείλουν, αμέσως μετά τις εκλογές, στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης προκειμένου να ακολουθήσει η σχετική παραβολή των στοιχείων.

5. Ετεροδημότες

Από τις διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 1 του π.δ. 26/2012), παρέχεται η δυνατότητα στους ετεροδημότες εκλογείς να ψηφίσουν στον τόπο διαμονής τους και στο δημοψήφισμα, σε κοινά εκλογικά τμήματα μαζί με τους λοιπούς εκλογείς, εφόσον είχαν υποβάλει σχετική αίτηση **μέχρι 30 Απριλίου 2015** και περιελήφθησαν σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Στην περίπτωση αυτή, πριν από το όνομα κάθε ετεροδημότη στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους, φέρεται η ένδειξη **Ε**. Στους εκλογείς αυτούς, απαγορεύεται να ψηφίσουν στο Δήμο, στους βασικούς εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι.

Συνεπώς **οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής δεν πρέπει να επιτρέπουν σε εκλογείς**, οι οποίοι φέρουν την ένδειξη Ε στο βασικό εκλογικό κατάλογο, να ψηφίσουν.

Οι δικαστικοί αντιπρόσωποι, θα πρέπει επίσης να έχουν υπόψη τους ότι, για τον υπολογισμό των πραγματικά εγγεγραμμένων κάθε εκλογικού τμήματος, θα πρέπει **να αφαιρούνται οι ετεροδημότες και να θεωρούνται εγγεγραμμένοι μόνο όσοι δεν φέρουν την ένδειξη Ε** πριν από το όνομά τους.

Με αυτόν τον τρόπο, θα αποφευχθεί η πλασματική αύξηση του συνόλου του εκλογικού σώματος που θα είχε σαν αποτέλεσμα και την εμφάνιση πλασματικού ποσοστού αποχής.

6. Παραλειφθέντες εκλογείς

(άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 8 παρ. 4 έως 8 του π.δ. 26/2012)

Εκλογείς που, χωρίς να έχουν αποστερηθεί του εκλογικού τους δικαιώματος, δεν περιλαμβάνονται για οποιαδήποτε άλλη αιτία στους εκλογικούς καταλόγους, μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα μέχρι το τέλος της ψηφοφορίας σε οποιοδήποτε εκλογικό τμήμα του Δήμου στα δημοτολόγια ή Μητρώα Αρρένων του οποίου είναι εγγεγραμμένοι..

Συνεπώς, όσοι Έλληνες πολίτες είναι εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγια δήμου της χώρας και δεν είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους αυτού, έχουν τη δυνατότητα **μέχρι και το πέρας διεξαγωγής της ψηφοφορίας της 5^{ης} Ιουλίου 2015, να απευθυνθούν στο δήμο**, στα δημοτολόγια του οποίου είναι εγγεγραμμένοι **και να ζητήσουν πιστοποιητικό εγγραφής τους σε αυτά**, προκειμένου να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα.

Όσοι από τους πολίτες είναι εγγεγραμμένοι μόνο στα **μητρώα αρρένων** και όχι στα δημοτολόγια δήμου της χώρας, μπορούν να εφοδιαστούν με πιστοποιητικό που να βεβαιώνει την εγγραφή τους στα μητρώα αρρένων.

Τα πιστοποιητικά που θα προσκομίζουν οι ανωτέρω εκλογείς και τα οποία **θα εκδίδονται εις διπλούν**, θα φέρουν την κάτωθι ένδειξη:

«ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ της .....»

Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, υποχρεούνται να επιτρέψουν στους εκλογείς του ίδιου δήμου που προσκομίζουν τα ανωτέρω πιστοποιητικά, να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα. Η αναγνώρισή τους θα γίνεται με βάση τα προαναφερόμενα - στην ενότητα 3 του Μέρους αυτού - αποδεικτικά της ταυτότητάς τους έγγραφα.

Σημειώνεται ότι, οι ανωτέρω εκλογείς **θα υπογράψουν έντυπη υπεύθυνη δήλωση που προβλέπεται και για τους διπλοεγγεγραμμένους εκλογείς**, στην οποία θα δηλώνουν ότι δεν ψήφισαν ούτε προτίθενται να ψηφίσουν την ημέρα αυτή σε άλλο εκλογικό τμήμα και ότι δεν έχουν στερηθεί του εκλογικού τους δικαιώματος.

Μετά την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος, τα στοιχεία τους θα προστίθενται στον εκλογικό κατάλογο του εκλογικού τμήματος που ψήφισαν, καθώς και στο πρωτόκολλο ψηφοφορίας και κατά την έκδοση των αποτελεσμάτων, οι εκλογείς αυτοί θα προσμετρώνται στους εγγεγραμμένους και στους ψηφίσαντες του ίδιου τμήματος. Θα γίνεται δε και σχετική μνεία στο πρακτικό.

Τα πιστοποιητικά, βάσει των οποίων ψηφίζουν οι εκλογείς αυτοί, **θα τοποθετούνται** μετά το τέλος της ψηφοφορίας **στον εκλογικό σάκο**, μαζί με τα λοιπά εκλογικά έγγραφα.

7. Άσκηση εκλογικού δικαιώματος

(άρθρα 15 και 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 83 παρ.1 και 2 του π.δ. 26/2012).

Σε κάθε εκλογέα δίνεται ένας και μοναδικός φάκελος, ο οποίος μονογράφεται κατά τη στιγμή της παράδοσής του από τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής και σφραγίζεται με την σφραγίδα της εφορευτικής επιτροπής. Μαζί με το φάκελο, δίνεται ένα έντυπο ψηφοδέλτιο καθώς και από ένα λευκό ψηφοδέλτιο.

Ακολούθως, η επιτροπή υποδεικνύει στον εκλογέα να αποσυρθεί στο παραβάν όπου, χωρίς να είναι θεατός, θα τοποθετήσει μυστικά το ψηφοδέλτιο της επιλογής του στο φάκελο. Σε περίπτωση επιλογής του εντύπου ψηφοδελτίου στο οποίο διατυπώνεται το υπό κρίσιν εθνικό θέμα, καθώς και η καταφατική και η αρνητική απάντηση επί του τεθέντος ερωτήματος, ο εκλογέας **θέτει σταυρό παραπλεύρως** της απάντησης που προκρίνει, με μελάνι μαύρης ή γαλάζιας απόχρωσης. Έπειτα ο εκλογέας, αφού κολλήσει το φάκελο, επιστρέφει και, ενώπιον της εφορευτικής επιτροπής και των λοιπών παρισταμένων ρίχνει ο ίδιος το φάκελο στην κάλπη.

8. Πρωτόκολλο ψηφοφορίας

(άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 84 του π.δ. 26/2012).

Η εφορευτική επιτροπή τηρεί πρωτόκολλο ψηφοφορίας, αριθμημένο και μονογραφημένο από την οικεία υπηρεσία (γραφείο εκλογών) της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία και ο Ειδικός Εκλογικός Αριθμός των εκλογέων που ψήφισαν. Με το πέρας της ψηφοφορίας, το πρωτόκολλο κλείνεται και υπογράφεται από τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής και τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής. Οι εκπρόσωποι των «Επιτροπών Υποστήριξης» ή οι αναπληρωτές τους μπορούν επίσης να υπογράψουν το πρωτόκολλο ψηφοφορίας.

9. Διευκολύνσεις εκλογέων

α) Εκλογείς, οι οποίοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε παρατεταμένη αναμονή προκειμένου να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία όπως π.χ. κυοφορούσες γυναίκες, υπερήλικες, ανάπηροι, ασθενείς κ.λπ., καθώς και όσοι καλύπτουν υπηρεσιακές ανάγκες (όπως αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας ή υπάλληλοι που εκτελούν υπηρεσία για τις εκλογές), πρέπει να ψηφίζουν με απόλυτη προτεραιότητα. Για το σκοπό αυτό απευθύνονται στον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής ή σε μέλος της εφορευτικής επιτροπής, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να τους εξυπηρετήσουν.

β) Εκλογείς, οι οποίοι λόγω σωματικής αδυναμίας δεν μπορούν να διεκπεραιώσουν αυτοδύναμα τις προβλεπόμενες ενέργειες της ψηφοφορίας, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν τη συνδρομή του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής ή άλλου μέλους της εφορευτικής επιτροπής, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να την παράσχουν (άρθρο 83 παρ.3 του π.δ. 26/2012). Για τη διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρία, έχει εκδοθεί ξεχωριστή εγκύκλιος του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

10. Ψηφοφορία στρατιωτικών, ναυτικών, μελών εφορευτικών επιτροπών, εφόρων, τακτικών και αναπληρωτών αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, ανδρών φρουράς και διερμηνέων τουρκικής γλώσσας

(άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011)

α) Όσα αφορούν στην ψηφοφορία των εν λόγω κατηγοριών εκλογέων, ρυθμίζονται με κάθε λεπτομέρεια στα άρθρα 54, 62, 69 παρ. 1, 82 παρ.4, 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 83 παρ.5

του π.δ. 26/2012), καθώς και στη σχετική εγκύκλιό μας. Ειδικά για τους διερμηνείς της τουρκικής γλώσσας του άρθρου 64 της ανωτέρω νομοθεσίας, επειδή δεν καθορίζεται ο τρόπος άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, επισημαίνουμε ότι, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, θα εφαρμοσθούν οι διατάξεις των άρθρων 62 και 69, που ρυθμίζουν τα σχετικά με την ψηφοφορία των μελών των εφορευτικών επιτροπών και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής αντίστοιχα.

β) Επιπλέον, για την ψηφοφορία των ανδρών φρουράς των εκλογικών τμημάτων και του λοιπού στρατιωτικού προσωπικού, καθώς και προσωπικού των Σωμάτων Ασφαλείας, **που διατίθεται για τις ανάγκες των εκλογών ή μετακινείται για άλλους υπηρεσιακούς λόγους**, ισχύουν οι αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 54 και 82 παρ.5, 6 και 7 του π.δ. 26/2012). Οι εκλογείς αυτοί, ψηφίζουν σε εκλογικό τμήμα του δήμου όπου εκτελούν διατεταγμένη υπηρεσία, βάσει ειδικών ονομαστικών καταστάσεων, που συντάσσονται και υπογράφονται από τον διοικητή της μονάδας στην οποία υπάγονται και εφόσον βέβαια είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του άρθρου 27 οποιασδήποτε εκλογικής περιφέρειας, οι οποίοι έχουν επικυρωθεί από το οικείο Πρωτοδικείο. Οι καταστάσεις των εκλογέων αυτών, υποβάλλονται απευθείας στον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής του εκλογικού τμήματος, όπως ειδικότερα ορίζουν οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 82 του π.δ. 26/2012).

Με την ίδια διαδικασία, ψηφίζει στο λιμένα έκτακτου κατάπλου και το προσωπικό των πολεμικών πλοίων, που λόγω υπηρεσιακών αναγκών κατά την ημέρα των εκλογών, δεν θα βρίσκεται σε προγραμματισμένο λιμένα κατάπλου.

Οι ναυτικοί ψηφίζουν σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 27 παρ.7 και 82 παρ.8 του π.δ. 26/2012) και τα όσα προβλέπονται στη σχετική κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού.

Τέλος, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της παρ.1 του άρθρου 69 του π.δ. 26/2012, παρέχεται η δυνατότητα και στους αναπληρωτές εφόρους καθώς και σε όσους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς μετέχουν στην εκλογική διαδικασία - και εφόσον έχουν οριστεί γι' αυτό με σχετική απόφαση του οικείου εφόρου - να ψηφίζουν σε εκλογικό τμήμα της έδρας του εφόρου, που ορίζεται από αυτόν.

11. Ενστάσεις κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας

Κάθε εκλογέας ή εκπρόσωπος «Επιτροπής Υποστήριξης» και πολιτικού κόμματος, έχει το δικαίωμα να υποβάλει στην εφορευτική επιτροπή, ενστάσεις σχετικές με παραβάσεις νόμου που συντελέστηκαν κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας μέσα ή έξω από το εκλογικό τμήμα. Οι ενστάσεις είναι έγγραφες και καταχωρούνται υποχρεωτικά στο βιβλίο πρακτικών της επιτροπής. **Η υποβολή οποιασδήποτε ένστασης δεν διακόπτει την ψηφοφορία.**

Για τις ενστάσεις και για κάθε άλλο ζήτημα που τυχόν προκύψει, αποφασίζει η εφορευτική επιτροπή αιτιολογημένα, είτε αμέσως, είτε μετά το τέλος της ψηφοφορίας. Αναφορικά με την εγκυρότητα των ψηφοδελτίων, μπορεί να υποβληθεί ένσταση από κάθε μέλος της εφορευτικής επιτροπής, από το δικαστικό αντιπρόσωπο ή τους εκπροσώπους «Επιτροπής Υποστήριξης» και πολιτικών κομμάτων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η εφορευτική επιτροπή αποφασίζει, κατόπιν ακρόασης του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής (άρθρο 85 του π.δ. 26/2012).

12. Τήρηση της τάξης κατά την ψηφοφορία

(άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011)

Η φροντίδα για την τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας στον τόπο της ψηφοφορίας και γύρω από αυτόν ανήκει στην εφορευτική επιτροπή. Για το σκοπό αυτό και εφόσον κριθεί απαραίτητο, η προορισμένη δύναμη της αστυνομίας υπάγεται σ' αυτήν και εκτελεί αμέσως τις αιτήσεις και υποδείξεις της. Κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας, αν η εφορευτική επιτροπή ή μέλη της, γίνουν ένοχοι αξιόποινης πράξης ή παράβασης του εκλογικού νόμου, ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής, συντάσσει έκθεση για την πράξη αυτή και φροντίζει για τη δίωξη του υπαιτίου αμέσως μετά το πέρας της ψηφοφορίας (άρθρα 66 παρ.2 και 86 του π.δ. 26/2012), διαβιβάζοντας το σχετικό φάκελο στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Στον τόπο της ψηφοφορίας ή στον ευρύτερο χώρο δεν επιτρέπεται να πλησιάσει κανένας εκλογέας ή πολίτης ή αξιωματικός, που φέρει όπλο ή άλλο ενδεδειγμένο για επίθεση όργανο. Η είσοδος στο κατάστημα ψηφοφορίας, επιτρέπεται μόνο σε όσους εκτελούν τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία καθήκοντα και στους εκλογείς που προσέρχονται να ψηφίσουν.

Στην απαγόρευση αυτή, δεν υπάγονται οι υπάλληλοι των Ο.Τ.Α. που θα διατεθούν στους δικαστικούς αντιπροσώπους για τη μεταφορά του εντύπου μετάδοσης των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας (άρθρο 87 του π.δ. 26/2012).

13. Παρακολούθηση ψηφοφορίας από ανταποκριτές εφημερίδων

Στους ανταποκριτές του ξένου τύπου, ραδιοφώνου και τηλεόρασης, κινηματογραφιστές, φωτορεπόρτερ, στους διερμηνείς που θα τους συνοδεύουν, καθώς και σε τυχόν παρατηρητές του ΟΑΣΕ, επιτρέπεται η είσοδος στα εκλογικά τμήματα, για τη διευκόλυνση του έργου τους. Τα πρόσωπα αυτά, θα πρέπει όμως να είναι εφοδιασμένα με ειδικές ταυτότητες της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας / Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης. Για τους Έλληνες δημοσιογράφους και τους εκδότες του περιοδικού τύπου, επιτρέπεται η είσοδος με την επίδειξη επαγγελματικής ταυτότητας ή ταυτότητας της Ένωσης Συντακτών.

Επισημαίνεται ότι, η είσοδος και παρουσία των ανωτέρω προσώπων στα εκλογικά τμήματα, δεν μπορεί να εμποδίζει την κανονική διεξαγωγή της ψηφοφορίας και να προκαλεί καθυστερήσεις.

14. Παράταση της ψηφοφορίας

Με την παρέλευση της καθορισμένης ώρας λήξης της ψηφοφορίας και εφόσον διαπιστωθεί ότι υπάρχουν ακόμη εκλογείς που επιθυμούν να ψηφίσουν, η εφορευτική επιτροπή μπορεί να παρατείνει την ψηφοφορία για δύο ώρες κατ' ανώτατο όριο. Σε περίπτωση διακοπής, για οποιονδήποτε λόγο, της ψηφοφορίας, αυτή παρατείνεται με συμφωνία και του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής, για χρονικό διάστημα ίσο με τη διάρκεια της τυχόν διακοπής.

Σε ιδιαίτερα εξαιρετικές και απόλυτα δικαιολογημένες περιπτώσεις, η εφορευτική επιτροπή μπορεί να παρατείνει την ψηφοφορία και πέρα από τις δύο ώρες καθώς και από το χρόνο που διήρκεσαν οι διακοπές, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των παρόντων εκλογέων (άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 89 παρ.1 του π.δ. 26/2012).

15. Τέλος ψηφοφορίας. Διαλογή ψήφων. Εξαγωγή και ανακοίνωση αποτελεσμάτων

Μετά τη λήξη της ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής κηρύσσει την αποπεράτωσή της και κλείνονται οι πόρτες του εκλογικού καταστήματος (άρθρο 89 παρ.2 του π.δ. 26/2012). Αμέσως μετά, αρχίζει η διαδικασία ανοίγματος της κάλπης, αρίθμησης των φακέλων, διαλογής των ψηφοδελτίων και ανακοίνωσης του αποτελέσματος της ψηφοφορίας.

15.1 Σύνταξη πρακτικού

Στο βιβλίο πρακτικών (ΠΡΑΚΤΙΚΟ Νο 2), αναφέρεται ο ολικός αριθμός των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους εκλογέων, ο αριθμός εκείνων που ψήφισαν, η ώρα λήξης της ψηφοφορίας, καθώς και ο λόγος τυχόν παράτασής της. Επίσης, πιστοποιείται ότι, οι σφραγίδες της κάλπης βρέθηκαν άθικτες τη στιγμή του ανοίγματος αυτής (άρθρο 89 παρ.2 και 3 του π.δ. 26/2012).

15.2 Άνοιγμα κάλπης – Καταμέτρηση φακέλων

(Άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 90 του π.δ. 26/2012)

Ο δικαστικός αντιπρόσωπος, παρουσία των εκπροσώπων «Επιτροπή Υποστήριξης» και πολιτικών κομμάτων, ανοίγει την κάλπη και ορίζει τα καθήκοντα κάθε μέλους της επιτροπής. Ακολούθως καταμετρώνται οι φάκελοι, χωρίς να ανοιχτούν. Το αποτέλεσμα της καταμέτρησης αναγράφεται ολογράφως στο βιβλίο πρακτικών και κατόπιν τοποθετούνται οι φάκελοι πάλι στην κάλπη. Εάν από την καταμέτρηση προκύψει διαφορά μεταξύ του αριθμού των φακέλων και των εκλογέων που ψήφισαν, επαναλαμβάνεται η καταμέτρηση.

Εάν και πάλι προκύψει διαφορά, πετιούνται οι φάκελοι εκείνοι που δεν έχουν τη σφραγίδα της εφορευτικής επιτροπής. Όταν ο αριθμός των ασφράγιστων ξεπερνάει τον αριθμό των φακέλων που πλεονάζουν, τότε αφαιρούνται στην τύχη και πετιούνται τόσοι φάκελοι ασφράγιστοι όσοι είναι οι πλεονάζοντες.

Εάν και πάλι ύστερα από το πέταγμα των ασφράγιστων φακέλων υπάρχουν πλεονάζοντες, τότε όλοι οι σφραγισμένοι φάκελοι ξαναρίχνονται στην κάλπη και αφαιρούνται στην τύχη όσοι είναι και οι πλεονάζοντες. Οι φάκελοι που έτσι αφαιρούνται, ανοίγονται και σημειώνεται στο βιβλίο πρακτικών το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων, που βρίσκονται μέσα σε αυτούς τα οποία όμως δεν υπολογίζονται στη διαλογή.

Η εφορευτική επιτροπή οφείλει σε κάθε περίπτωση να διατυπώσει στα πρακτικά τη γνώμη της για την αιτία της ύπαρξης πλεοναζόντων φακέλων (άρθρο 90 παρ.3 έως 6 του π.δ.26/2012).

15.3 Διαλογή ψηφοδελτίων

(άρθρο 17 παρ.1 του ν. 4023/2011)

Μετά την καταμέτρηση των φακέλων αρχίζει η αποσφράγιση τους και η διαλογή των ψηφοδελτίων. Ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή ο διευθύνων τις εργασίες της, παίρνει από την κάλπη έναν – έναν φάκελο, τον αποσφραγίζει και, αφού εξακριβώσει την εγκυρότητα του ψηφοδέλιου, το επιδεικνύει στους παριστάμενους διαβάζοντας το περιεχόμενό του ώστε να ακούγεται από όλους.

Κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά εξαγωγής του από την κάλπη. Ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής, θέτει τη μονογραφή του στο κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο, καθώς και δίπλα από το σταυρό προτίμησης.

Στη συνέχεια ο αριθμός κάθε ψηφοδέλιου σημειώνεται στην αντίστοιχη στήλη του ειδικού πίνακα διαλογής, οι οποίες τηρούνται για τις δύο αντίστοιχες απαντήσεις που έχουν προκαθοριστεί για το ερώτημα που τίθεται με το δημοψήφισμα.

Διευκρινίζεται εδώ ότι τα έντυπα ψηφοδέλτια που δεν φέρουν κανένα σταυρό λογίζονται ως λευκά και προστίθενται στα λευκά ψηφοδέλτια (άρθρο 15 παρ.6 του ν. 4023/2011).

Επισημαίνεται επίσης ότι, **τα λευκά ψηφοδέλτια δεν προσμετρώνται στα έγκυρα** (άρθρο 16 παρ.2 του ν. 4023/2011).

Τα άκυρα και τα λευκά ψηφοδέλτια, δεν αριθμούνται ούτε καταγράφονται στους πίνακες διαλογής, μονογράφονται όμως και αυτά από τον πρόεδρο της επιτροπής και αναγράφονται στην πράξη που συντάσσεται μετά το τέλος της διαλογής των ψήφων.

15.4 Εγκυρότητα – Ακυρότητα ψηφοδελτίων

(άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011)

Από το πνεύμα των συνταγματικών διατάξεων, της εκλογικής νομοθεσίας, αλλά και από τις αποφάσεις του Εκλογοδικείου παλαιότερα και του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου σήμερα, συνάγεται ότι κατά την κρίση των ενστάσεων κατά του κύρους των ψηφοδελτίων, επιβάλλεται η αποφυγή κάθε υπερβολής.

Συγκεκριμένα, οι διατάξεις που προβλέπουν ακυρότητα των ψηφοδελτίων κατά την ψηφοφορία, θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις εκείνες, όπου σαφώς προκύπτουν ελαττώματα, που βάσιμα μπορεί να θεωρηθεί ότι οδηγούν στην παραβίαση του απορρήτου της ψηφοφορίας.

Σύμφωνα με το π.δ.26/2012, ακυρότητα των ψηφοδελτίων συντρέχει:

- Σε περίπτωση που το ψηφοδέλτιο δεν είναι έντυπο, έστω και μερικά (άρθρο 70 παρ.3 του π.δ.26/2012)
- Σε περίπτωση αλλοίωσης του περιεχομένου του ψηφοδελτίου (άρθρο 73 παρ.1 του π.δ.26/2012)
- Σε περίπτωση που σημειωθούν λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία σε οποιαδήποτε πλευρά του ψηφοδελτίου (άρθρο 73 παρ.2 του π.δ.26/2012)
- Σε περίπτωση λευκού ψηφοδελτίου με διαγραφές, εγγραφές ή διορθώσεις, που καθιστούν αμφίβολο το περιεχόμενό του (άρθρο 74 παρ.6 του π.δ.26/2012)
- Σε περίπτωση που ο φάκελος φέρει σημειωμένα στίγματα, σημεία ή λέξεις, τα οποία θα κριθούν σαν διακριτικά γνωρίσματα, που ολοφάνερα παραβιάζουν το απόρρητο της ψηφοφορίας και συνεπώς επάγονται την ακυρότητα του ψηφοδελτίου που περιέχει ο φάκελος. (άρθρο 75 παρ.4 του π.δ.26/2012)

Εκτός από την ακυρότητα των ανωτέρω άρθρων το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο επίσης και στις ακόλουθες περιπτώσεις, δηλαδή εάν: α) εκτυπώθηκε σε χαρτί, που ολοφάνερα διαφέρει στο χρώμα απ' αυτό που χορηγήθηκε από το Δημόσιο ή με τυπογραφικά στοιχεία πρόδηλα διαφορετικά στο χρώμα απ' αυτά που χρησιμοποιήθηκαν β) έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν φανερά από τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 14 του ν. 4023/2011 γ) βρεθεί στον ίδιο φάκελο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια δ) βρεθεί σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνο με τους όρους των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 75 (άρθρο 76 του π.δ.26/2012)

Επιπλέον, κρίνεται χρήσιμο να διευκρινιστεί ότι, δεν αποτελούν κατά κανόνα λόγο ακύρωσης από τις εφορευτικές επιτροπές, ήσσονος σημασίας διαφορές των ψηφοδελτίων, οι οποίες ενδέχεται να οφείλονται σε:

- συνήθεις τυπογραφικές αβλεψίες

- ασήμαντες αποκλίσεις από τις οριζόμενες διαστάσεις (στις οποίες η σχετική απόφαση αναφέρεται με τη λέξη “περίπου”), αναπόφευκτες άλλωστε κατά την κοπή των φύλλων του χαρτιού
- απλές παραλλαγές της απόχρωσης ή της ποιότητας του χαρτιού
- ατέλειες στην κοπή των πλευρών
- στίγματα ή ξέσματα, που επέφερε η εκτύπωση του μεγάλου όγκου των ψηφοδελτίων

15.5 Διαβίβαση αποτελεσμάτων

(άρθρο 17 παρ. 2 και 3 και άρθρο 18 του ν. 4023/2011)

Αμέσως μόλις ολοκληρωθεί η διαλογή των ψηφοδελτίων, ο πρόεδρος της επιτροπής υποχρεούται να τηλεγραφήσει ή να ανακοινώσει εγγράφως με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο στον αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας του νομού, στον οποίο υπάγεται το εκλογικό τμήμα ή στον Περιφερειάρχη Αττικής προκειμένου για εκλογικό τμήμα του νομού Αττικής, το αποτέλεσμα της διαλογής κατά απάντηση επί του τιθέμενου με το δημοψήφισμα ερωτήματος.

Η ανακοίνωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

- Το συνολικό αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων στους εκλογικούς καταλόγους του τμήματος
- Το συνολικό αριθμό των ψηφοφόρων που ψήφισαν
- Τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων
- Τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων
- Τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων
- Τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις στο ερώτημα (άρθρο 17 παρ. 2 του ν. 4023/2011)

Μετά το τέλος της διαλογής κλείνεται ο πίνακας διαλογής, με πράξη που υπογράφεται από τον Πρόεδρο, τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής και τους εκπροσώπους των «Επιτροπών Υποστήριξης» και των πολιτικών κομμάτων. Στην πράξη αυτή αναφέρεται και το σύνολο των ψήφων που έλαβε η κάθε απάντηση (άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 4023/2011). Αμέσως μετά συντάσσεται από την εφορευτική επιτροπή άλλη πράξη, η οποία καταχωρίζεται στο βιβλίο

πράξεων της εφορευτικής επιτροπής (ΠΡΑΚΤΙΚΟ Νο 2) και υπογράφεται από όλα τα παραπάνω πρόσωπα. Στην πράξη αυτή αναφέρονται:

- Η ημέρα και η ώρα του πέρατος της διαλογής
- Ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων στο εκλογικό τμήμα ψηφοφόρων
- Ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν
- Ο συνολικός αριθμός των φακέλων που βρέθηκαν στην κάλπη
- Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων
- Ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων
- Ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων
- Ο αριθμός των ψηφοδελτίων που προσβλήθηκαν ως άκυρα, αλλά κηρύχθηκαν έγκυρα
- Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων (συμπεριλαμβανομένων και αυτών που κηρύχθηκαν έγκυρα κατά την προηγούμενη περίπτωση), που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις στο ερώτημα.

Η πράξη αυτή διαβάζεται δημόσια και αντίγραφο της αποστέλλεται αμέσως στον οικείο αντιπεριφερειάρχη ή στον Περιφερειάρχη Αττικής και στο δήμαρχο του δήμου, στην περιφέρεια των οποίων υπάγεται το εκλογικό τμήμα (άρθρο 18 παρ. 2 του ν.4023/2011).

Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, οφείλουν να υποβάλουν στον οικείο έφορο, έγγραφη αναφορά για κάθε αξιοσημείωτο γεγονός που έλαβε χώρα κατά την διενέργεια της εκλογής (άρθρο 66 παρ.3 εδάφια β' και γ' του π.δ.26/2012).

Τέλος, μετά και τις ανωτέρω ενέργειες, όλο το εκλογικό υλικό τοποθετείται στον ειδικό εκλογικό σάκο, όπως ειδικότερα περιγράφεται στο άρθρο 94 παρ.1 του π.δ.26/2012.

16. Παράδοση σάκων στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου

(άρθρο 21 παρ.1 του ν. 4023/2011)

Μετά την τοποθέτηση του εκλογικού υλικού της ψηφοφορίας, ο εκλογικός σάκος σφραγίζεται από την εφορευτική επιτροπή. Ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής, υποχρεούται να παραδώσει αυτοπροσώπως το σφραγισμένο εκλογικό σάκο, στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου.

Σε περίπτωση που η μετάβαση στην έδρα του Πρωτοδικείου είναι δυσχερής ή δαπανηρή, ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής πρέπει να παραδώσει τον παραπάνω εκλογικό σάκο στον

Πρόεδρο του πλησιέστερου Πρωτοδικείου, ο οποίος με τη σειρά του οφείλει να τον αποστείλει αμέσως και με το ασφαλέστερο μέσο, στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου (άρθρο 94 παράγραφος 1 του π.δ.26/2012).

Επίσης η εφορευτική επιτροπή, στο πλαίσιο των καθηκόντων της και πριν από την αποχώρησή της από το εκλογικό κατάστημα, παραδίδει στο δήμαρχο την κάλπη, αφού προηγουμένως τοποθετήσει μέσα σε αυτήν, τα πλεονάζοντα εκλογικά είδη (άρθρο 18 παρ. 3 του ν. 4023/2011 και άρθρο 93 παρ.3 του π.δ.26/2012).

Ο δήμαρχος είναι στο εξής υπεύθυνος για τη φύλαξή τους.

17. Καθήκοντα των εφόρων αντιπροσώπων δικαστικής αρχής την επομένη των εκλογών

Την επομένη της ψηφοφορίας, οι έφοροι των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν εγγράφως στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης:

α) Προκειμένου για τους δικαστικούς αντιπροσώπους, τακτικούς ή αναπληρωματικούς, που δεν παρουσιάστηκαν στα εκλογικά τμήματα, στα οποία διορίστηκαν, το ονοματεπώνυμο, την ιδιότητά τους και τη διεύθυνσή τους.

β) Προκειμένου για τους αναπληρωματικούς δικαστικούς αντιπροσώπους που δεν χρησιμοποιήθηκαν, το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητά τους, την ημέρα και ώρα που εμφανίστηκαν σ' αυτούς και το λόγο της μη χρησιμοποίησής τους.

18. Εξαγωγή αποτελέσματος δημοψηφίσματος

Τα αρμόδια Πρωτοδικεία συγκεντρώνουν από την επόμενη της ψηφοφορίας τα αποτελέσματα αυτής σε κάθε εκλογική περιφέρεια (νομό) και καταρτίζουν τον κατά το άρθρο 19 παρ. 2, 3 και 4 του ν. 4023/2011 οριζόμενο οριστικό πίνακα αποτελεσμάτων της εκλογικής τους περιφέρειας.

Κυρωμένο αντίγραφο του πίνακα αυτού, αποστέλλεται άμεσα προς τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης για χρήση της Ανώτατης Εφορευτικής Επιτροπής (άρθρο 19 παρ. 5 και 6 του ν. 4023/2011)

19. Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή

(άρθρο 19 παρ. 6 και άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4023/2011 και άρθρο 101 του π.δ.26/2012)

Η Ανωτάτη Εφορευτική Επιτροπή, που συγκροτείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 101 του π.δ.26/2012, με βάση τους προαναφερόμενους (παρ. 18) πίνακες αποτελεσμάτων των Πρωτοδικείων, συντάσσει πρακτικό με πίνακα αποτελεσμάτων κατά εκλογική περιφέρεια, με το οποίο εκδίδει το συνολικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, σε ολόκληρη την Επικράτεια.

Τέλος, εφιστούμε την ιδιαίτερη προσοχή των δικαστικών αντιπροσώπων και των εφορευτικών επιτροπών για τη μέγιστη δυνατή διευκόλυνση των εκλογέων, την ορθή τήρηση των νόμιμων διαδικασιών και την επιτυχή διεξαγωγή του δημοψηφίσματος.

Η παρούσα εγκύκλιος θα αποσταλεί στους δήμους καθώς και στις εφορευτικές επιτροπές όλων των εκλογικών τμημάτων της χώρας, με φροντίδα των οικείων Αντιπεριφερειάρχων

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ:

1. Προεδρία Δημοκρατίας
Γραφείο Διοικητικών Υποθέσεων
2. Γενική Γραμματεία Πρωθυπουργού
3. Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Διοικητικού
4. Όλα τα Υπουργεία
Διευθύνσεις Διοικητικού
5. Γενικά Επιτελεία: Εθνικής Άμυνας, Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας
Διευθύνσεις Προσωπικού
6. Αρχηγεία Ελληνικής Αστυνομίας, Λιμενικού Σώματος και Πυροσβεστικού Σώματος
Διευθύνσεις Διοικητικού
7. Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο
8. Συμβούλιο της Επικρατείας

9. Άρειος Πάγος και Εισαγγελία Αρείου Πάγου
10. Ελεγκτικό Συνέδριο
11. Εφετεία και Εισαγγελίες Εφετών (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
12. Πρωτοδικεία και Εισαγγελίες Πρωτοδικών (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
13. κ. κ. Γενικούς Γραμματείς Αποκεντρωμένων Διοικήσεων
14. κ. κ. Περιφερειάρχες
15. κ.κ Αντιπεριφερειάρχες περιφερειακής ενότητας έδρας νομών
16. Περιφερειακές ενότητες έδρας νομών
17. Δικηγορικούς συλλόγους της χώρας (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
18. κ. κ. Εφόρους δικαστικών αντιπροσώπων (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
19. Εφορευτικές επιτροπές εκλογικών τμημάτων (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
20. Δήμους της χώρας (μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα
3. Γεν. Δ/ντή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Εκλογών
4. Διεύθυνση Εκλογών

